

Kabinet presenteert Schuldenaanpak

Uit de [Nieuwsbrief Armoedebeleid en schuldhulpverlening van Martijn Schut](#) mei 2018 met aanvullende reacties van Hub Crijs.

Op 23 mei 2018 presenteerde het kabinet haar Schuldenaanpak. Voor gemeenten staan er weinig nieuwe dingen in. Voor nieuws moeten we wachten op o.a. de acties in het kader van het [Interbestuurlijke Programma](#) (IBP) waarover Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en kabinet in februari 2018 overeenstemming bereikten. Het voorkomen en oplossen van problematische schulden is één van de negen opgaven in het IBP. Hoe dit concreet uitgewerkt gaat worden weten we dus nog niet.

Lees het in mei gepresenteerde [Actieplan brede schuldenaanpak](#), [overzicht initiatieven schuldenaanpak](#) en de [Kamerbrief](#). Veel maatregelen vonden we al in het [Regeerakkoord](#), een paar keer zelfs met exact dezelfde formulering. Maar zéker wel nieuw is het volgende en in de beschrijving verwijzen de links naar de betreffende internetpagina's.

72 miljoen extra voor gemeenten

In het Regeerakkoord stond al dat het kabinet de komende drie jaar € 80 mln. (2018: € 30 mln., 2019: € 25 mln., 2020 € 25 mln.) ter beschikking stelt voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede - in het bijzonder onder kinderen. In de Kamerbrief is te lezen dat het merendeel van de middelen (90%) via een decentralisatie-uitkering beschikbaar zal worden gesteld aan gemeenten. NB. Voor decentralisatie-uitkeringen geldt formeel dat er geen sprake is van een bestedingsverplichting richting de Rijksoverheid. De middelen kunnen ook aan de bekende lantaarnpalen worden uitgegeven. Maar Rijk en VNG zullen er ongetwijfeld via o.a. het IBP op toezien dat het geld goed, dat wil zeggen ten gunste van de doelgroep, wordt besteed. Maar er zijn geen prioriteringen gemaakt of sancties afgekondigd.

40 maatregelen

Het actieplan presenteert 40 maatregelen rond drie actielijnen:

1. Problematische schulden voorkomen
2. Ontzorgen en ondersteunen
3. Zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso

. Volgens de Kamerbrief zien de meest concrete en voor gemeenten relevante maatregelen er als volgt uit.

- Er wordt naast Deventer, Groningen en Tilburg verder geëxperimenteerd met een **schuldenrechter**. Het gaat daarbij om de relatie tussen mensen met een bijstandsuitkering en schulden en de procedure die gevolgd gaat worden voor en tijdens de sanering. De rechtspraak komt binnenkort met een visiedocument 'rechtspraak en schulden' met maatregelen om de schuldenproblematiek te verlichten.
- Gemeenten krijgen **adviesrecht** in gerechtelijke procedure rond schuldenbewind. Voorontwerp voor wetsvoorstel wordt naar verwachting rond de zomer voor consultatie aangeboden.
- Ter ondersteuning van **vroegsignalering**, betere dienstverlening en kortere doorlooptijden wordt geïnventariseerd welke verduidelijkingen in de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening mogelijk en nodig zijn. Het is daarbij te hopen dat niet, zoals nu in roefgemeentes wel gebeurt, gemeenten niet allemaal afzonderlijk en telkens verschillende convenanten hoeven te sluiten met schuldeisers, maar dat dit landelijk en uniform wordt opgepakt. Dat zou veel beter zijn, efficiënter en minder kostbaar.
- Uitvoering van **kennis- en ontwikkelprogramma's**, zoals de projectencatalogus [Vakkundig aan het werk](#) en het kennisproject [Schouders Eronder](#), dat is een samenwerkingsverband tussen Divosa, Landelijke Cliëntenraad, NVVK, Sociaal Werk Nederland en VNG.
- De minimum-**incassokosten**, nu € 40 per creditbedrag, gaan mogelijk omlaag.
- Voor kleine **boetes**, vanaf € 75, wordt het mogelijk om een betalingsregeling af te spreken om in termijnen te betalen.
- Er gaat veel fout met incassobureau's, waarvan vaak de schuldenaren de dupe zijn. Er komt een nieuw **incassoregister** dat bureaus gaat registreren die voldoen aan alle eisen met betrekking tot oprichting, bedrijfsvoering en opleiding. Dat is dus een vorm van certificering. Gaat een incassobureau te vaak in de fout, dan wordt het beboet en verliest het de registratie.
- Voor de zomer volgt de consultatie van het wetsvoorstel waarin wordt geregeld dat ook bij [bankbeslag](#) de beslagvrije voet wordt gerespecteerd. De beslagvrije voet is dat deel van het inkomen dat overblijft, als alle vaste lasten en budget voor leefkosten betaald zijn. Bij uitkeringsinkomens is er dan niet meer dan 2,5 tot 5,0 procent ruimte over.
- Het Platform Wijzer in Geldzaken bevordert verantwoord **financieel gedrag**, met bijvoorbeeld de [Werkgeversaanpak](#) en het versterken van financiële vaardigheden van kinderen en jongeren in het onderwijs.
- Voorkomen en verminderen van **laaggeletterdheid** kan geschieden doordat gemeenten inzetten op en gebruik maken van het programma [Tel mee met Taal](#). En er is de [Stichting Lezen & Schrijven](#) die in elke gemeente kan helpen met het bestrijden van het ingewikkeld jargon binnen de schuldhelpverlening op een manier dat ook laaggeletterden begrijpen wat hen wordt mee gedeeld.
- Een ander streven is eenvoudig **maatwerk** bij ingewikkelde problemen. Dit is een [traject](#) binnen het Programma Sociaal Domein, waar gemeenten aan kunnen meedoen.
- De '**doenvermogenstoets**' wordt opgenomen in de [Uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets](#) en in overleg met de uitvoeringsorganisaties concreet vormgegeven. Dit in navolging van het [advies](#) van de WRR om uit te gaan

van een realistisch perspectief in plaats van een rationalistisch perspectief. Dat advies werd ook al opgepakt in de eerste [Miljoenennota](#) van dit kabinet. Het is uiteraard een aandachtspunt voor gemeenten.

- Betere ondersteuning voor mensen met een **licht verstandelijke beperking**. Ook een [traject](#) binnen het Programma Sociaal Domein. Hier moet wel een rode lamp bijgeplaatst worden in het kader van ander beleid van dit kabinet rond gehandicapten als het om werk gaat (De participatiewet) en rond gehandicapten als het om beloning gaat (loondispensatie in plaats van loonkostensubsidie en loonsuppletie). Daar gaat het eerder om uitsluiting dan om ondersteuning.
- Met zeven gemeenten worden 100 kwetsbare **jongeren** aan het werk geholpen. Tegelijk wordt gekeken naar het terugbrengen van het aantal belemmerende factoren m.b.v. coaches, waaronder schulden. Onderdeel van [Project Integrale Persoonsgerichte Toeleiding Arbeid](#). Ook voor dit onderdeel geldt bovengenoemde rode lamp.
- Kleinschalige pilots voor de ontwikkeling van een persoonsgerichte aanpak voor mensen met een ernstig **psychiatrische aandoening**. Ook voor dit onderdeel geldt bovengenoemde rode lamp.
- Breda en Tilburg experimenteren met re-integratie van (ex)-**gedetineerden**. Daarnaast lopen er [experimenten met reclassering](#) in Amsterdam.
- In het kader van de [regeling ter stimulering van activiteiten die een duurzame bijdrage leveren aan het tegengaan van armoede- en schuldenproblematiek](#) wordt op 1 februari 2019 het zesde tijdvak opengesteld. **Voor projecten is € 4 miljoen** beschikbaar. Het gaat bij deze regeling om projecten en activiteiten van het maatschappelijk middenveld en deze regeling is niet voor gemeenten bedoeld.
- De [alliantie van vrijwilligersorganisaties](#) versterkt de inzet van **vrijwilligers** in de gemeentelijke schuldhelpverlening. Er is voor 2018 een pilot opgezet rond deze vrijwilligersorganisaties met als doel om te komen tot samenwerkings- en leermodellen, die over alle gemeenten uitgebreid kunnen worden.
- CBS onderzoekt hoe problematische **schulden in kaart** kunnen worden gebracht op basis van gegevens uit bestaande registers in plaats van op basis van enquêtes, zoals tot nu toe gebeurt.
- Vereenvoudiging **toeslagen**. Bij drie maanden zorgpremie achterstand zal de zorgtoeslag direct worden overgemaakt naar de zorgverzekeraar. Over afschaffing of aanpassing van de wanbetalersregeling wordt niet gerept (dat is het verhogen van de premie met een boete). De regering zal nog wel voor de zomer reageren op een [motie](#) om de wanbetalersregeling te onderzoeken op ongewenste effecten. [Onderzoek](#) naar omleiden van huurtoeslag naar de verhuurders loopt nog. Eerder werd bekend dat [kinderopvangtoeslag](#) **niet** zal worden omgeleid. Er komt waarschijnlijk een vervolg op pilots waarin de Belastingdienst burgers proactief attendeerde op het moment dat hun situatie verandert en wanneer dit mogelijk gevolgen kan hebben voor hun toeslag. Maar over het algemeen blijven we nog zitten met een systeem dat aan de voorkant te soepel toeslagen uitdeelt en aan de achterkant met boetes gaan terugvorderen (en zo vaak het begin is van schulden)
- Het [conceptbesluit vereenvoudiging beslagvrije voet](#) is eind vorig jaar in consultatie gegeven. Afronding consultatiefase staat gepland op het tweede kwartaal van 2018. Dat betekent dan nog niet dat de nieuwe **beslagvrije voet** al direct van toepassing

zou worden. Realistischer is dat dit besluit nog wordt genomen met een invoeringdatum per begin 2019.

- Afstemming **Rijksincasso** en beslagregister. Nu is het zo dat elke schuldeiser beslag kan laten leggen bij een schuldenaar. Zo kunnen meerdere beslagen zich ophopen en het inkomen opeten. Een beslagregister geeft aan wie al beslag heeft gelegd en voorkomt deze ophoping. Deze regeling hangt ook samen met de garantie van de beslagvrije voet. Het kabinet streeft ernaar om organisaties als Belastingdienst, UWV, CJIB en Zorgverzekeraars aan te sluiten op het [beslagregister](#). RVO en DUO zijn al aangesloten. Manifestpartijen SVB, Belastingdienst, CAK, UWV, DUO en CJIB bezien hoe het contact met schuldenaren kan worden verbeterd (lees meer daarover in [overzicht initiatieven schuldenaanpak](#)).

Juni 2018

Sociale Alliantie